

troversia, an sit præceptum grave suscipiendi hoc Sacramentum, data oportunitate. Negant multi de tali præcepto constare, neque naturali, neque positivo; adeoque ajunt, illud omittere solum esse veniale, nisi intersit contemptus, vel scandalum, vel conscientia propria dictet specialem ejus necessitatem ad vincenda tormenta, vel gravissima pericula ipsius animæ. Alii multi affirmant, & videtur id declaratum a Benedict. XIV. in Bulla *etsi pastoralis*, ubi postquam dixit Confirmationem suscipientes a Presbyteris Græcis invalide confirmari, nisi accedat tacita saltem aprobatio R. Pontificis, hæc verba subjungit: *monendi tamen sunt ab Ordinariis locorum, eos gravis peccati reatu teneri, si cum possint ad Confirmationem accedere, illam renuum ac negligunt.*

TRACTATUS III.

DE EUCHARISTIA.

CAPUT PRIMUM.

De natura, & essentia Eucharistiæ.

1. *Quest. 1.* Quid est Eucharistia, & in quo posita sit ejus essentia? R. Est Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini, ad spiritualem animæ refectionem divinitus institutum. Ita DD. communiter. Et quidem certum est, hoc Sacramentum constitui tum ex speciebus panis, & vini, tum

ex corpore, & sanguine J. Christi Disputatur autem a Theologis, utrum ratio Sacramenti essentialiter consistat in speciebus tantum, an in solo Cristi corpore, & sanguine, an in utroque? Sed hæc controversia parum refert ad praxim, cum inter omnes conveniat ex utriusque constare veram rationem Sacramenti. Usus autem, sive sumptio Eucharistiæ non est proprie Sacramentum, sed applicatio ipsius, sive conditio, ut in nobis operetur. In quo differt Eucharistia ab aliis Sacramentis, quæ tunc solum talia sunt, cum conficiuntur, vel applicantur, & ideo vocantur *transeuntia*. Eucharistia est Sacramentum permanens, quod rationem habet Sacramenti, etiamsi non sumatur, ut definit Trid. Sess. 13. Can. 4. *Si quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramento non esse corpus, & sanguinem D. N. J. Christi, sed tantum in usu, anatema sit.*

2. Difinitur etiam ab eadem Synodo Sess. 13. c. 3. in eo existere corpus sub specie panis, & sanguinem sub specie vini ex vi verborum; ipsum autem corpus sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, animamque sub utraque vi naturalis illius connexionis, & concomitantia.... Divinitatem porro propter ejus cum corpore, & anima hypostaticam unionem. Eadem autem S. Synodus Sess. 21. cap. 3. ait: *Quamvis Redemptor noster hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, tamen fatendum est, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi: ac propterea quoad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem*

eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt. Ex quibus verbis nonnulli Theologi cum Bellarmino deducunt, totam rationem specificam Sacramenti salvari sub qualibet specie, seorsim sumpta; contraria tamen sententia videtur magis probabilis, & magis recepta, cum sub una tantum specie, vi verborum, & per se non ponatur nisi vel corpus Christi tantum, vel sanguis; unde in altera specie seorsim sumpta per se non significatur tota refectio cibi, & potus, in qua consistit ratio specifica Sacramenti. V. D. Th. 3. p. q. 73. a. 2.

3. *Quæst. 2.* Unde sumenda sit unitas numerica hujus Sacramenti? R. cum communi sententia, eam esse petendam a morali conjunctione specierum, ita ut plures species consecrate moraliter sint unum Sacramentum, dum per modum unius proponuntur, aut sumuntur. Hinc si una hostia dividitur in plures, & pluribus porrigitur, diversa sunt numero Sacramenta; si vero uni, atque eidem plures simul hostia, vel ambæ simul species ministrentur, unum datur Sacramentum. De fide autem est, in qualibet specie, & in parte qualibet ejusdem speciei totum contineri Christum, quod sufficit ad fructum Sacramenti.

4. *Quæst. 3.* An Eucharistia sit omnino necessaria ad salutem? R. Certum est 1. adultis esse ex præcepto necessariam, & quidem Divino ex Lucæ 22. *hoc facite in meam commemorationem.* Pariter est certum, necessarium non esse necessitate medii, ut vocant, ita ut nullus adultus absque ea possit salutem obtinere. Sunt ta-

men, qui velint, esse omnino necessariam in voto, tum ad salutem obtinendam, tum ad conservandam spiritualem vitam. Ita S. Th. quem sequuntur Sotus, Salmant. & alii. Quod votum haberi dicitur ab adultis, dum Baptismi, & Pœnitentiæ Sacramenta suscipiunt. Contra tamen sentiunt Bonavent., Suarez, Vazquez, alii.

5. *Quæst. 4.* Quænam est materia hujus Sacramenti? R. materia proxima sunt species panis, & vini: remota autem sunt panis triticeus, & vinum de vite. Constat 1. ex institutione Christi Matth. 26. & Lucæ 22. Constat 2. ex praxi universæ Ecclesiæ. 3. ex definitione Florent. & Tridentini. Et quidem utraque materia est necessaria ad Sacramentum conficiendum, quia utramque exigit ratio sacrificii. Utrum vero præceptum consecrandi utramque speciem sit juris Divini, an solum Ecclesiastici, nonnulli in controversiam revocarunt. Pro certo tamen affirmandum cum communi DD. esse Divinum, tum quia Christus præcepit, ut utraque materia consecraretur per illa verba: *Hoc facite in meam commemorationem*; sic enim illa interpretatur Trid. Sess. 22. c. 1. tum quia ita exigit ipsa institutio Eucharistiæ. Nam ut Sacramentum est, instituta est per modum spiritualis convivii, quod cibo, & potu perficitur. Ut vero est sacrificium, mystice representat separationem corporis, & sanguinis Christi in ejus morte, adeoque consecratio utriusque speciei est de essentia incruenti Sacrificii in Eucharistia.

6. Hinc merito Ecclesia prohibet, ut ne una tantum species consecratur, essetque reus

gravis peccati Sacerdos, qui seorsim ita consecraret, etiam ad dandam pro Viatico Communionem graviter ægrotanti. Si tamen id faceret sive per malitiam, sive per errorem, valida esset consecratio, qua veritas formæ consecrationis hostiæ, v. g. statim habet suum effectum, nec dependet a vini consecratione. Et quidem id sine culpa Sacerdoti quandoque evenire potest, si nempe hostia jam consecrata morbo, vel morte correptus non possit calicem consecrare.

7. *Quæst. 2.* Qualis debet esse panis ad valorem consecrationis? R. panis triticeus, sive sit azymus, sive fermentatus. Ita enim definit Florentinum in decreto unionis in hæc verba: *definimus, in azymo, sive fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici; Sacerdotesque in alterutro ipsum Domini corpus conficere debere; unumquemque scilicet juxta suæ Ecclesiæ sive Occidentalis, sive Orientalis consuetudinem.* Ratio est, quia uterque est verus panis, confectus ex farina, aqua subacta, & igne cocta, habetque proprium usum panis. Latinius autem Sacerdos sub gravi tenetur in azymo, Græcus in fermentato consecrare; nec in hoc ulla dispensat necessitas, cum ne viaticum quidem obliget, nisi cum possit ministrari modo, & ritu Ecclesiæ convenienti. Et quamvis olim docuerint graves Theologi, Sacerdotem Latinum in locis Græcorum posse in fermentato consecrare, sicut in azymo Græcum inter Latinos habitantem; hodie tamen hujusmodi doctrina locum non habet, sed unusquisque ritum suum servare debet. Ita decretum est a Pio V. Const. quæ incipit

Romani Pontificis, & a Bened. XIV. Constit. Etsi pastoralis.

8. Ex dictis deduces 1. non est valida consecrationis materia quivis alius panis, qui ex tritico non sit confectus. Patet ex decreto Eugenii, ubi dicitur de Eucharistia: *cujus materia est panis triticeus, & vinum de vite*, ex Catech. Rom. p. 2. n. 13. & Missali Rom. dicente: *si panis non sit triticeus, non conficitur Sacramentum.* 2. non est materia apta ad consecrationem panis ex oriza, avena, milio, & similibus herbis, quæ a tritico specie differunt. 3. massa triticea cruda, vel frixa solum, & elixa ad modum placentæ, quia non est panis usualis, & communis. 4. neque panis subactus aquis artificialibus, vel oleo, butyro, & lacte, ovis, saccharo, aliove liquore, aqua naturali non mixto. Et quoniam aliter sentiunt DD. aliqui, saltem est materia dubia; idque confirmat Missale Romanum. Dubia quoque habetur materia hostia rubra, quæ cinnabaris admixtione nimium alteratur; panis quoque subactus aqua marina; panis ex farre, spelta, & siligine.

9. Quod si aliqua tantum grana, vel guttæ alterius speciei cum tritico misceantur, ita ut istud, & qua plurimum dominetur, erit quidem valida, sed illicita consecratio. Idem dico, si panis sit aliquantulum mucidus; nam si corruptus sit, erit omnino invalida. Erit etiam valida, sed illicita consecratio hostiæ fractæ, vel maculatæ; quæ macula, vel fractio, nisi deformis valde sit, si post oblationem animadvertitur, ea non obstante, consecratio est peragenda. Ad

figuram quod attinet, Latini utuntur hostia orbiculari, & rotunda; Græci figuram adhibent panis in quatuor ramos ad instar Crucis extenti; reliqui variant Orientales; in quo standum est ritui uniuscujusque Ecclesiæ.

10. *Quæst. 6.* Quale vinum sit apta consecrationi materia? R. vinum de vite, ut definitum est in Later III. Florent. & Tridentino. Unde non potest valide consecrari vinum ex pomis, cerasis, aliisque fructibus extractum. Neque acetum, quod ob fermentationem amisit naturam vini, nec vinum adhuc in uvis contentum, cum in tali statu nondum habeat rationem vini communis, vel usualis. Vinum autem aromatibus conditum valide, sed illicitè consecratur, modo tanta non sit alteratio, ut naturam vini in æstimatione hominum non retineat. Mustum ex recentibus uvis expressum non licet adhibere ob permixtas fæces, nisi in necessitate, ut ait S. Th. 3. p. q. 74. art. 6. Licet tamen uti vino congelato, sed postea resolutò, cum retineat naturam vini; dum autem manet congelatum est materia dubia, in qua nunquam licet consecrari, ut ait Suarez, ob reverentiam debitam Sacramento, & quia tanta non est ejus necessitas ad salutem.

11. Nota; cum ab Ethiopiæ Missionariis Ordinibus S. Francisci proposita esset quæstio S. Congregationi, utrum liceret celebrare cum vino ex uvis passis, vel zebibo expressis in illis regionibus, in quibus magna est vini penuria; re diligenter per experimenta investigata, responsum fuit: licere dummodo liquor extrahendus a zebibo,

vel uvis passis ex colore, odore, & gustu dignoscatur esse verum vinum. S. Cong. S. Off. 22. Jul. 1706. Eadem vero decrevit, ad utramque ablu-tionem posse adhiberi solam aquam, ubi tanta sit vini penuria, ut aliter Sacerdotes cogentur pluries non celebrare: *Decl. 1665.* De cetero sine gravi hujusmodi penuria, standum esse rubricis Missalis, præsertim circa primam ablu-tionem, ab eadem Cong. declaratum est 1707.

12. *Quæst. 7.* An vino miscenda sit aqua ad consecrationem? R. affirm. ex decreto Concilii Florent. & perpetua Ecclesiæ traditione. Audiat-ur Trident. Sess. 22. Cap. 7. *Monet deinde S. Synodus, præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent, tum quod Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam quia e latere ejus aqua simul cum sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur, cet.* Aqua vero debet esse naturalis, eaque modica, una scilicet, vel altera gutta sensibilibus ex decreto Eugenii, & Rubrica Missalis Romani. Qui autem tantam aquæ copiam immi-teret, ut tertiam partem vini excederet, pecca-ret graviter, & redderet consecrationem dubiam, ut fert communis opinio. Permixtio autem fieri debet in ipso calice vel ante offertorium, vel cer-te immediate ante Sacrum, ut in usu est apud quosdam; & quidem ab ipso Sacerdote, vel a Subdiacono, ut fit in Missa solemni; neque enim sufficit, ut caupo, vel alius vinum aqua dilue-rit; quia, ut ait S. Th. q. 74. a. 8. ad 3. *aqua permixta in dolio non sufficeret ad significationem Sacramenti.*

13. *Quæst. 8.* An & quomodo materia consecrationis debeat esse præsens Sacerdoti consecranti? R. invalida est consecratio, nisi materia sit præsens modo sensibili, & morali. Ratio est, quia alias vera non esset forma consecrationis per illa verba *hoc & hic*, cum sint demonstrantia. Præterea ita exigit institutio Christi, & ratio Sacrificii. Sufficit autem, si materia ita sit præsens, ut videri, vel tangi possit vel in se, vel in vase, aut alio continente. Sic valide consecratur vinum in calice etiam cooperto, hostiæ in ciborio, vel in cumulo sub aliis latentibus. Quod si in Missali, aut etiam occultas sub mapa, vel si in corpore quis consecraret, dubitant aliqui an valide consecraret; & certe graviter peccare Sacerdos id faciens. Quod ad guttas vini, calici adhærentes sed ab aliis separatas, quando Sacerdos de illis nihil expresse cogitarit, dubium est an ab eo sint consecratae. Itaque oportet ut Sacerdos aut eas cum aliis ante consecrationem admisceat, aut omnino abstergat.

14. *Quæst. 9.* An materia, quæ consecranda est, debeat esse certa, & determinata? R. certam esse debere, & definitam tum in se, tum in mente consecrantis; tum quia id exigit forma consecrationis demonstrans materiam per illa verba: *hoc & hic*; tum quia cum actiones sint circa singularia, intentio Ministri ferri non potest nisi circa materiam determinatam. Opus tamen non est singulas designari quoad numerum, sed satis est ut animus feratur in totum objectum, quod proponitur, v. g. ad omnes hostiâs præsentibus, licet numerus igno-

retur. Constat ex Missali Rom. ubi de defectibus loquendo legitur: *Si quis habeat coram se undecim hostias, & intendat consecrare solum decem, non determinans, quas decem intendit, non consecrat, quia requiritur intentio. Secus, si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare, quas coram se habebat; nam tunc omnes erunt consecrate, atque ideo quilibet Sacerdos talem intentionem habere debet, scilicet consecrandi omnes, quas ante se ad consecrandum positas habet.*

15. Monet etiam Missale R. *ut si quis putans se tenere unam hostiam, post consecrationem invenerit fuisse duas simul junctas, in sumptione sumat simul utramque.* Nam intentio, quam Sacerdos habet consecrandi materiam præsentem, per errorem speculativum non destruitur, nisi expresse contrarium intendatur. Notandum est etiam, ad valorem consecrationis perinde esse materiam esse in magna, vel in parva quantitate, modo sit sensibilis. Poterit tamen peccare Sacerdos, si majorem consecret, quam quæ opportuno tempore possit absumi.

16. *Quæst. 10.* Quænam est forma Eucharistiæ? R. pro consecratione hostiæ illa Christi verba: *hoc est corpus meum*, & pro consecratione vini: *hic est calix sanguinis mei* sunt forma essentialis, quæ sufficiunt ad validam consecrationem, & debent a Sacerdote proferri assertive, seu cum intentione efficiendi id quod significant, cum ea proferat Minister, ut gerens Personam Christi, adeoque intendere debeat per illa consecrare. Ita deducitur ex Conc. Florent.

juxta institutionem Christi. Græci in consecratione vini, & orientales Catholici utuntur his verbis: *hic est sanguis meus*, quæ verba sunt Christi apud Matth. nec in substantia a Latinis & Occidentalibus differunt, cum re vera perfecte significant id, quod efficiunt. Ob usum autem, & præceptum Ecclesiæ in re gravissima Sacerdos tenetur sub gravi proferre omnia verba, quæ in Canone continentur.

17. Certe invalida est consecratio, si forma quoad essentiam immutetur, ut si pro *hoc* diceretur *illud*, quia non demonstrat rem præsentem; vel *hic adverbialiter* usurpetur, quia non significat veram conversionem panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi. Imo si dicatur, *hoc corpus est meum*, cum illa transpositio mutet sensum verborum Christi. Pariter si dicatur, *hoc est corpus Christi* diversus est sensus, nec verba hæc proferuntur in persona Christi. Non est tamen substantialis mutatio, si omittatur particula *enim*; quæ omissio non est nisi venialis, ut ajunt DD. multi cum Suario, licet Roncaglia, & alii non improbabiler putent esse mortale, si cum deliberatione relinquatur.

18. Quoad alia verba, quæ præcedunt: *qui pridie*, cet. Ambrosius Catherinus voluit, esse essentialia, ita ut per preces antecedentes fiat consecratio: verba autem Christi ex præcepto tantum historice recitentur. Huic opinioni non absimilis est sententia Nicolai Cabasilæ, & post ipsum Marci Ephesini, qui ajunt, non solis Christi verbis, sed etiam in vocatione S. Spiritus, sive precibus in ea comprehensis confici corpus

Christi. Quam opinionem veluti sepultam innovarunt Petrus Le-Brum, & alii pauci, cui occasionem dedere nonnullæ PP. sententiæ male intellectæ, & orientalium Liturgiæ. Sed horum doctrina merito rejicitur ab omnibus ut contraria Ecclesiæ traditioni, & decreto Eugenii, quæ virtutem consecrandi tribuunt verbis a Christo prolatis, quibus tantum conficitur Sacramentum.

19. Multi ex Thomistis volunt, non solum illa verba: *hic est calix sanguinis mei* sed & sequentia, *novi, & æterni testamenti* pertinere ad essentiam consecrationis: Marsilius addit, *mysterium fidei*, cet. cum per illa significetur remissio peccatorum facta per effusionem sanguinis Christi. Contraria tamen sententia communior est, & probabilior. 1. quia D. Paulus, *ad Cor.* 1. exprimens formam consecrationis illa omittit. 2. quia aliqua ex illis verbis, v. g. *mysterium fidei* ab evangelistis omittuntur. 3. plerique PP. dum verba recensent consecrationis, illa tantum commemorant: *hoc est corpus meum: hic est calix sanguinis mei*, vel *hic est sanguis meus*. 4. quia non reperiuntur in Litturgiis Orientalium probatæ fidei; quis autem audeat dicere omitti verba essentialia consecrationis? Vide alia apud Berti, Gotti, & alios Thomistas, qui S. Thomam interpretantur de necessitate illorum verborum ad integritatem formæ, vel ad explicandum effectum Sacramenti.

20. Nota vero: si Sacerdos dictis illis verbis, *hic est calix Sanguinis mei*, ante prolata cetera verba obierit, vel impeditus fuerit, alter prosequi debet Missam, repetendo (sub conditione)

integram formam ab eo loco: *Simili modo*. Vel potest super alium calicem præparatum integram formam perficere, & hostiam primi Sacerdotis, & sanguinem a se consecratum sumere, & deinde alium calicem. V. Rubr. Missalis R.

CAPUT II.

De Ministro, & Subjecto Eucharistiæ.

21. *Quæst. 1.* Quis possit ministrare Eucharistiam. R. 1. Certum est, solos Sacerdotes posse valide consecrare, ut constat ex traditione Ecclesiæ, & definitionibus Conciliorum Nicæni 1. Later. Florentini, & Tridentini Sess. 23. Can. 1. Quod Tridentinum probat ex illis verbis Christi: *hoc facite in meam commemorationem*. Quibus verbis Apostolis tantum, eorumque in officio Sacerdotali Successoribus consecrandi potestas ab ipso confertur R. 2. solus Sacerdos habens jurisdictionem ordinariam, delegatam, vel privilegium, aut facultem saltem recitam, ac præsumptam potest dispensare Eucharistiam; quia Pastorum est proprium oves suas pascere, quod fit præcipue per Sacramenta.

22. Diaconus ex commissione Parochi potest Eucharistiam dispensare, atque etiam deficienter Sacerdote; quia tunc præsumit illius permissio. Non ita Subdiaconus, ut communi Ecclesiæ consuetudine comprobatur. Sacerdos autem quilibet potest ministrare Eucharistiam, sed non pro viatico; quia ita fert communis praxis, & tacita consensus Episcopi, vel Parochi. Viaticum

autem dari debet a proprio Parocho, vel ex ejus licentia ab alio Sacerdote, vel Diacono, qui eodem munere fungi possunt, absente Parocho, si necessitas postulet; neque enim tunc præsumitur ille repugnare. Imo etsi Parochus injuste renuat, ut docet communis sententia cum S. Thoma.

23. *Quæst. 2.* An aliquando liceat Clericis, aut etiam laicis per se ipsos communicare? R. Laicis nunquam id licere, docet De Lugo cum aliis, eamque vocat communem sententiam; quia Tridentini præceptum extat, ut laici communionem sumant de manu Sacerdoti, vel diaconi; & aliunde hoc Sacramentum non est ita ad salutem necessarium. Nihilominus id aliquando fieri posse sine peccato, putant alii cum Suarez, eo quod in mortis articulo urget præceptum divinum communicandi, & aliunde nullo præcepto neque Divino, neque Ecclesiastico id prohibitum est, urgente necessitate, & Sacerdote deficiente: præsertim cum olim in usu fuerit, ut laici cibum Eucharisticum propriis manibus sumerent. Quæ consuetudo viguit inter Græcos usque ad octavum sæculum. *Sed standum est hodiernæ Ecclesiæ disciplinæ.*

24. Quod ad Sacerdotes attinet, eos, secluso scandalo, posse e sacrario Eucharistiam extrahere, seque ipsos communicare, si desit alius Sacerdos, docent multi, & graves Theologi; idque non solum in mortis articulo, sed etiam devotionis causa in prolixa v. g. infirmitate, ne fructu Sacramenti diu ægrotus ca-